

2. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ від 10.12.1948 URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_015.

3. Інформація до офіційного опублікування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї від 23.08.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0001697-06>.

4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Міжнародний документ від 16.12.1966 .URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_043.

УДК 340.132.1

Анатолій Матвійович ШУЛЬГА,

доктор юридичних наук, професор,

Харківський національний університет внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7634-3665>

ДИСТАНЦІЙНА ДІЯ ЯК ВИД ЮРИДИЧНО ЗНАЧУЩИХ ДІЙ

Сучасний стан розвитку життєдіяльності суспільства закономірно припускає необхідність появи в понятійному апараті юридичної науки і такого загальногалузевого поняття як «дистанційна дія». Розуміння природи дистанційних дій у контексті класифікації видів правозначущих дій «за логікою речей» припускає необхідність (на основі однозначно сформульованого «критерія розрізнення») виокремлення відповідних контрарних видових понять. У зв'язку із чим, на нашу думку, *за способом здійснення у просторі* необхідно розрізнявати *контактні дії* і *дистанційні (безконтактні) дії*, котрі стають юридично значущими діями у випадку, коли гіпотеза норми права передбачає відповідну дію як *юридичний факт* (такого роду конкретна дія може бути предметом «правової кваліфікації» для вирішення питання про її «правові наслідки» – позитивні, негативні).

Контактна дія (далі – КД) – це дія, що здійснюється у спосіб, який потребує фізичного дотику суб'єкта дії та її об'єкта (суб'єкта) впливу (взаємовпливу). Натомість *дистанційна дія* (далі – ДД) – це дія, що здійснюється у спосіб, який уможливорює певну (істотну, неістотну) віддаленість у просторі суб'єкта дії та її об'єкта (суб'єкта) впливу (взаємовпливу). У першому наближенні, прикладом, який демонструє особливість природи КД і ДД, може стати порівняння *аналогічних* за спрямованістю дій, котрі за способом здійснення у просторі вже мають позиціонуватись як КД і ДД. Так, приміром, *управління телевізором* може бути: а) *ручним*; б) *дистанційним* (використовується «пульт дистанційного керування для телевізора»).

Основні, на нашу думку, ознаки ДД: а) «інструментальна» ознака – особливий спосіб реалізації дії; б) «просторова» ознака – віддаленість у просторі («фізичному просторі») суб'єкта дії щодо певного об'єкта (суб'єкта). Основні поняття, котрі відображають особливість ДД і мають використовуватись при формулюванні її дефініції: «спосіб дії», «віддаленість (істотна, неістотна) у просторі», «суб'єкт дії», «об'єкт (суб'єкт) впливу (взаємовпливу)».

У контексті характеристики ДД також доцільно додати, що термін ДД є багатозначним, він може мати відношення як до суб'єктів права, так і до об'єктів права, оскільки одним із низки можливих значень слова «дія» є «Робота, функціонування якої-небудь машини, агрегату, підприємства і т. ін.» [1, с. 311]. Приміром, ДД мають будь-які «антено-щоглові пристрої» для передавання «радіосигналів», «теле-сигналів» тощо.

З огляду на основні види ДД насамперед необхідно звернути увагу на те, що за структурою ДД може бути простою і складною. Проста ДД являє собою певний рух тіла, спрямований на досягнення якої-небудь мети (приклад: натискання на кнопку пульта дистанційного управління телевізором). Складна ДД являє собою систему окремих рухів тіла, об'єднаних відповідною метою (приклад: «дистанційне керування дроном»). За моментом виникнення у часі наслідків доцільно розрізнявати ДД з практично миттєвим або близьким результатом (приклад: активація радіосигналом вибухового пристрою; надсилання смартфоном СМС-повідомлення) і ДД з відтермінованим результатом (приклад: активація радіосигналом «вибухового пристрою з часовим механізмом»; кіберзлочин з використанням т. зв. «сплячого вірусу»). За способом здійснення є ДД: 1) мовні, фізичні (тілорухові): незнакові, знакові (приклад: використання «знакової сигналізації» в процесі «вантажопідіймальних робіт», коли має місце взаємодія «кранівника» і «сигнальника»); 2) з використанням: а) природних (модифікованих, немодифікованих) засобів; б) штучних засобів («технічних», «робототехнічних» – неавтономних, автономних). Приклади природних засобів: полювання з «ловецькими птахами», використання «протитанкових собак»; використання як інструмента «безконтактної війни» і біологічної зброї «комахо-союзників» (Insect Allies), застосовуючи безпілотний апарат, який здатний поширювати заражених комах [2]. Прикладом ДД з використанням технічних засобів («технічно опосередкованої ДД») може бути читання лекції в лекційній залі з використанням мікрофона. У свою чергу, за видами відповідних технічних засобів, є ДД з використанням технічних засобів: а) неелектронних (приклад: сигнал ракетницею);

б) *електронних* (приклад: відправлення смс-повідомлення стільниковим телефоном); в) *новітніх* (приміром, використовується техніка з технологією *штучного інтелекту*: «робот-андроїд», «дрон-розвідник», бойовий «робот-собака» тощо), *історично-традиційних* (приклад: дистанційне спілкування африканських племен за допомогою *барабанів*). За характером роботизації способу здійснення, існують ДД з використанням: а) *матеріальних, віртуальних* роботів; б) *автономних, неавтономних* роботів. За формою і мірою об'єктивації у просторі (фізичному, віртуальному) доцільно розрізнявати: *фізичні* ДД («ДД у фізичному просторі»), ДД з використанням *Інтернету* («змішані» ДД), *електронні* ДД («ДД в Інтернеті», «ДД у віртуальному просторі» тощо).

Електронні ДД необхідно відрізняти від *фізичних дій* (контактних, дистанційних) з використанням *електронної техніки* (як і *електронні* ДД можуть бути *самодостатнім предметом* правової кваліфікації). Прикладами останніх можуть бути наступні дії: використання «електронного мікроскопу», «пристрою для читання електронних книг» («*E-Rider*»); сканування «сканером» текстів, QR і штрих-кодів; фотографування мобільним телефоном.

Список бібліографічних посилань

1. Словник української мови: в 11 томах. / ред. тому: П. П. Доценко, Л. А. Юрчук. Том 2: Г-Ж. Київ: Наук. думка, 1971. 550 с.
2. Kupferschmidt K. Crop-protecting insects could be turned into bioweapons, critics warn. URL: <https://www.science.org/content/article/crop-protecting-insects-could-be-turned-bioweapons-critics-warn>.

УДК 351.74

Олександр Олександрович ЮХНО,

доктор юридичних наук, професор,

Харківський національний університет внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4771-0531>

ВИРІШЕННЯ ОКРЕМИХ ТЕОРЕТИЧНИХ І ПРИКЛАДНИХ ПРОБЛЕМ ПОЛІЦЕЙСТИКИ

Дослідження і наявна дискусія щодо вирішення проблем сучасної національної поліцейстики триває та є однією з актуальних у сучасному стані. Вказаному спонукає досить тривале і дещо запізнене реформування правового і структурного забезпечення МВС України та Національної поліції України. Це підтверджується й тим, що тільки